

- birt^ükg^rü s^akⁱnm^ati, türk bud^un ölüreyn, urugs^rt^ayin tir ermⁱş
birt^ükr^ü s^akⁱnm^ati, türk bud^un'g ölür
- I D 11 yok^udu b^arır ermⁱş. üze türk t^enrisi türk id^ük yiri (I,24) subi ^anç
II D 10 (II,19) türk t^enrisi id^ük yiri subi ^anç
tümⁱş. türk bud^un yok bolm^azun tiyⁱn, bud^un bolçun tiyⁱn.
itmⁱş erⁱnç. türk bud^un y^ük bolm^azun tiyⁱn, bud^un bolçun tiyⁱn.
^ak^anⁱm ilteriş k^ag^anⁱg, öğüm ilbilge k^atunⁱg t^enrı töp^sinde tul^p
^ak^anⁱm ilteriş k^ag^anⁱg, öğüm ilbilge k^atunⁱg t^enrı töp^sinde tul^p
yüğ^rü kötürmⁱş erⁱnç. ^ak^anⁱm k^ag^an yiti y^eğirmi ^areⁱn l^aşⁱkmⁱş
yüğ^rü köt^ürti erⁱnç. ^ak^anⁱm k^ag^an y^üti y^eğirmi erⁱn . . .
- I D 12 t^aşra (I,25) yor'yur tiyⁱn kü ^aşidip b^al^ak^daki t^agⁱkmⁱş t^agd^daki
II D 11 (II,20)
inmⁱş, tirlⁱp y^ütmⁱş er bolmⁱş. t^enrı küç birt^ük üç^ün ^ak^anⁱm
inmⁱş, tirlⁱp y^ütmⁱş er bolmⁱş. t^enrı küç birt^ük üç^ün ^ak^anⁱm
k^ag^an susi börit^üg ^armⁱş, y^agⁱsi koy^teg ^armⁱş. ilg^rü kurⁱgn^an
k^ag^an süsi börit^üg ^armⁱş, y^agⁱsi koy^teg ^armⁱş. ilg^rü kurⁱgn^an
I D 13 sül^ep ti. m. kobart . . . m^agi (I,26) y^üti yüz er bolmⁱş, y^ü
sül^ep tirmⁱş kobartmⁱş, k^am^agi y^üti yüz er bolmⁱş, y^ü
yüz er bolⁱp
bud^un'g türk töüsün içg^anmⁱş, bud^un'g ^acum ^apam törüsinge
II D 12 . . nⁱg tü . . r^asin (II,21) bud^un'g ^acum ^apam törüsinge
I D 14 y^ar^atmⁱş, buşgurmⁱş, töl^s t^ardus
y^ar^atmⁱş, buşg^armⁱş. töl^s t^ardus bud^un'g ^anda itmⁱş, y^abg^au
ş^adⁱg ^anda b^aermⁱş. b^ariye t^abg^aç bubun y^agⁱ ^armⁱş, yir^aya b^a
ş^adⁱg ^anda birmⁱş. bir^aye t^abg^aç budun y^agⁱ ^armⁱş, yir^aya b^a
k^ag^an, t^akuz og^az budun y^agⁱ ^armⁱş, kirk^az, kurik^an, otr^a
k^ag^an, t^akuz og^az budun y^agⁱ ^armⁱş, k^a
t^atar, kit^ay, t^al^abi, kop y^agⁱ ^armⁱş. ^ak^anⁱm k^ag^an bung^a
nim
- düşünmeyüp Türk kavmini öldüreyim, soyunu mahvedeyim; der im [ve] mahvetmeğe yürü imiş. [Fakat] yukarıda Türk Tanrı, Türk [ve] mahvetmeğe yürü imiş.
- I D 11 mukaddes yeri (I D 11) suyu böyle tanzim etmiş [mukadder eyekmiş]: Türk kavmi yok olmasın diye, millet olsun diye babam Elbilge hatunu Tanrı tepesinde tutup yukarı teriş hakani, annem Elbilge hatunu Tanrı tepesinde tutup yukarı

- : M^arm^a : >>>D : & T^aT^a : M^ard^aM^aY^a : M^aT^aT^aN^a :
: M^arm^a : >>>D : & T^aT^a : M^arm^a : I^ah^a : T^aS^a : ID 11
: & E^aN^a : & C^aZ^aH^aI^aT^aH^a : & P^aK^a : M^aq^aR^aC^a :
: N^aT^aE^aN^a : 1^a & : & T^aM^a1^aN^a : T^aT^a : ?^a & H^aJ^aE^aY^aT^aY^a :
: & H^aY^a : & T^a : & T^a & E^a9^aR^a9^a : & K^aA^aH^a : & T^aI^aT^aN^a :
: & H^aX^a : ID 12
: & A^aH^aT^aN^a : & A^aY^a : & T^aT^a : & T^aT^a : & T^aT^a : & Y^aT^aT^a :
: & A^aY^a : R^aH^aT^a : & A^aN^a : & T^aT^a : & T^aT^a : & Y^aT^aT^a :
: & T^aT^a : & H^aE^aH^a : & T^aT^a : & H^aE^aH^a : & T^aT^a : & H^aE^aH^a :
: & T^aT^a : & H^aE^aH^a : & T^aT^a : & H^aE^aH^a : & T^aT^a : & H^aE^aH^a : ID 13
: & H^aE^aH^a : & T^aT^a : & H^aE^aH^a : & T^aT^a : & H^aE^aH^a : & T^aT^a : & H^aE^aH^a :
: & H^aE^aH^a : & T^aT^a : & H^aE^aH^a : & T^aT^a : & H^aE^aH^a : & T^aT^a : & H^aE^aH^a : ID 14
: & H^aE^aH^a : & T^aT^a : & H^aE^aH^a : & T^aT^a : & H^aE^aH^a : & T^aT^a : & H^aE^aH^a :
: & H^aE^aH^a : & T^aT^a : & H^aE^aH^a : & T^aT^a : & H^aE^aH^a : & T^aT^a : & H^aE^aH^a :
: & H^aE^aH^a : & T^aT^a : & H^aE^aH^a : & T^aT^a : & H^aE^aH^a : & T^aT^a : & H^aE^aH^a :
götürmüş. Babam hakan on yedi er (14) ile dışarı çıkmış. Dışa ^aya (I D 12) yürüyor diye haber iştidüp şehirdekiler dağa çıkmışlar, dağ-
dağakiler inmişler. Derlenüp yetmiş erkek olmuşlar. Tanrı güç verdiği ^aşa babam hakanın ordusı kurt gibi imiş, düşmanı koyn gibi imiş.
Eri, geri [şarka ve garba] sefer ederek derlemiş, çoğalmış. Hepsi (I D 13) yedi yüz er olmuş; yedi yüz er olup ülkesini, hakanını kayip
etmiş olan milleti, cariye ve kul olmuş milleti, Türk türlesi bozulmuş olan
milleti ecedadının türesine vücude getirmiş, harekete getirmiş [daha sonra] Tölis, (15) Tardus, milletinin de orada tanzim etmiş. (I D 14) [On-
lara] (16) orada Yabgu ve Şad vermiş. Beride [cenupta] Çin milleti düş-
man imiş. Yukarıda [simalde] Baz hakan, Dokuz Oğuz kaymı düşman
imış. Kirgız, Kurikan, Otuz Tatar, Kitan, Tatabilär hep düşman imış.

I D 17 iğti, çig^kyⁱg (I,30) eçim k^ag^üñ
 iğti, yiç^kyⁱg b^ay k^al^añ, z^agⁱñ q^añ k^al^añ, eçim k^ag^üñ
 ol^ut^ukda öz^üm <
 ol^urt^uka öz^üm tigⁱn e^arik[li t^ayⁱn eçim k^ag^añka işⁱg^a kük^üg^a

II D 15 b ^r tim ['] . .] t ^r nri [y ^r tl ^k d <u>u</u> k üc ^ü n] (II,24) tō:t y ^r girmi y ^a şmka	t ^r duş bud <u>u</u> n üze ş ^a d e ^r tl ^m . ेç ⁱ m k ^a g ^a n birle ilg ^r ü y ^t ş ⁱ
	t ^r duş bud <u>u</u> n üze ş ^a d ol ^r tl ^m . ेç ⁱ m k ^a g ^a n birle ilg ^r ü y ^t ş ⁱ
	üg ^ü z ş ^a nd <u>u</u> n y ^r z ⁱ ka t ^r gi sül ^d im ⁱ z, kur ^r g ^a ru t ^e mir k ^a p ^ı g ^k a
	üg ^ü z ş ^a nd <u>u</u> n y ^r z ⁱ ka t ^r gi sül ^d im ⁱ z, kur ^r g ^a ru t ^e mir k ^a p ^ı g ^k a

I D 15 Babam hakan bunca [milletlerle çarpışmış...] (ID 15) kırk yedi defa sefer etmiş Yirmi savaş savaşmış; Tanrı buyurduğu için ellileri elsiz komuş; hakanlıları hakansız komuş, düşmanları muti kilmiş. Dizilere diz
I D 16 çıktırmış, başlılara baş eğdirmiş. Babam hakan bu kadar ülke (ID 16)

[ve] tü eyi kazandıktan sonra ucu vermiş [ölü vermiş]. Babam hakanı Baz hakanı birinci Balbal (13) dikmiş. < Babam hakan öldü-
ğünde kendim sekiz yaşında kaldım. > Türe mucibince amcam hakan [tahta] oturdu. Amcam hakan [tahta] oturarak Türk milletini yüce etti; doğrulttu. Fakiri zengin kıldı: azi çok eyledi. (ID 17) ID 17
Amcam hakan [tahta] oturduğu vakit kendim < tegin olduğum müddetce amcam hakane isimi, gücüm verdim. Tanrı buyurduğu işa on dört yaşında > Tardus milleti üzerinde Şad idim. < olarak oturdum > Amcam hakan ile ileride [şarkta] Yesil ırmağa, (18) ID 18
Şantun ovasına kadar sefer ettik. Geriye [garbe] Demir Kapiya kadar sefer ettik. Gökmeli aşarak Kırız yerine kadar [sefer ettik] ID 18
(ID 18) Cem'an yirmi beş sefer ettik. On üç [defa] harp ettik. Eşlerini elsz kıldı; hakanları hakansız kıldı, dizililere diz

II D 16 ilşir^tdimⁱz, k^ag^an^lg^g k^ag^ans^rtdimⁱz, tizli^gⁱg sök^ürtimⁱz, b^aşlı^g^g y^ükünd^ürlimⁱz. türğⁱş k^ag^an türkⁱmⁱz (II,25) sök^ürtimⁱz, b^aşlı^g^g yük^ünd^ürtimⁱz. türğⁱş k^ag^an türkⁱmⁱz buduⁿmⁱz

I D 19 (I,32) üçün bizⁱne y^an^lu^{kin} < > üçün bilm^du^{kin} üç^un bizⁱne y^an^ld^ukin y^az^ünd^ukin üç^un k^ag^ani ölti, buyru^{ki} b^eğl^eri y^eme ölti, on ^ok buduⁿ em^gök k^ag^ani ölti, buyru^{ki} b^eğl^eri y^eme ölti, on ^ok buduⁿ em^gök körti. çümⁱz ^apam[']z tutmⁱş yⁱr sub idⁱsⁱz bolm^zzun tiyⁱn, körti. ^cç sⁱz k^alm^zzun

I D 20 ^az buduⁿg itⁱp y^ar^{[t]p} (I,33) b^ars b^eğ II D 17 (II,16) erti, k^ag^anⁱt bunda biz birtimⁱz, sinⁱlim konç^uyug birtimⁱz erti, k^ag^anⁱt'g bunda biz birtimⁱz, sinⁱlim ko[nç^u]yⁱg birtimⁱz özi y^an^ldi. k^ag^ani ölti, buduⁿi kün kul boldi. köğm^a özi y^az^ündi, k^ag^ani ölti, buduⁿi kün kul boldi. köğm^a yir sub idⁱsⁱz k^alm^zzun tiyⁱn, ^az kirkⁱz buduⁿg yir sub idⁱsⁱz k^alm^zzun tiyⁱn, ^az kirkⁱz buduⁿg i[tp]

I D 21 y^ar^at (I,34) y^ana birtimⁱz. i^lg^eru k^ad^drkⁱt y^ar^atⁱp k^ültimⁱz sün^üşd^üimⁱz k^ad^drkⁱt yişⁱg ^aşa buduⁿg ^ança kondurtimⁱz, ^ança itdⁱmⁱz, kur^gru y b g ^ança

II D 18 (II,27) k^anü t^arm^anka t^eği türk buduⁿg ^ança kond^ürtimⁱz, ^ança itdⁱmⁱz. ol ödke kul kullⁱg bolmⁱş erti ol ödke kul kullⁱg kün künlig bolmⁱş erti, inⁱsi

I D 22 (I,35) ^ança k^azg^anmⁱş çisin bilmez erti, oğlu ^ak^anın bilmez erti ^ança k^azg^anmⁱş itmⁱş ⁱlⁱmⁱz törümⁱz erti. türk oguz beglerⁱri buduⁿ e^şidⁱ ^ança itmⁱş ilⁱmⁱ dⁱn e^şidⁱ

I D 19 çöktürdüük, başlılara baş eğdirdik. Türğis (19) hakani türk lerimden, kavmimden idi. Bilmediği (ID 19) için bize karşı yandığı <kabahat ettiği> için hakani öldürdü. Buyruğu, beyleri yine

:|EYNYH:AHAKHTUNH:YYNYL:AHAKHTUNH:EEYHMH
:AHTRXH:YTXH:HMH:G:AHAKHTUNH:CH

:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH
:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH
:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH
:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH
:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH

:|EYNYH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH
:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH

:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH
:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH
:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH
:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH
:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH

:|EYNYH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH
:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH

:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH
:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH
:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH
:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH
:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH

:|EYNYH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH
:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH

:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH
:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH

:|EYNYH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH
:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH:AHAKHTUNH

da. On Ok kavmi zahmet çekti. Ecedadımızın hüküm sürdürdüğü yer, suar sahipsiz olmasın diye Az kavmi tanzim ve teşkil edip.....(ID 20)

ID 20

Bars bey idi. Hakan adını burada biz verdik. Küçük kız kardeşim preeses (20) olarak verdik. [Fakat] kendisi yanıldı. <kabahat etti> Hakanı öldürdü. Kavmi cariye ve kul oldu. Gökmən yeri, suyu açıpsız kalmasın diye Az Kirgız [= Az ve Kirgız] kavmini tanzim ve teşkil edip geldik. Harp etti. [Ülkesini] (ID 21) geri verdik.

ID 21

ilen [şarkta] Kadırkan ormanını aşan kavimleri böylece kondurdu. Böylece tanzim ettik. Geri [garpte] Kengü Tarmana kadar Türk milletini böylece kondurduk. Böylece tanzim ettik. O zaman da [herkes] kul kullu, <cariyeler de cariyeli> olmuş idi. Küçük kardeş büyük kardeşini bilmez idi. Oğlu babasını bilmez idi. (ID 22)

ID 22

Böylesi kazanılmış, tanzim edilmiş ülkemiz, türemiz [var] idi. Ey

- üze t^enri b^asm^as^ar, ^ara yir t^elⁱnm^es^r türk bud^a,
 II D 19 üze t^enri b^asm^a y^er telⁱnm^es^r (II,28) türk bud^a,
 I D 23 ilⁱnⁱn törünⁱn k^em ^art^alı? (I,36) ökünl
 ilⁱnⁱn tör^ügⁱn k^em ^art^alı? udçı ⁱtürk bud^an ^art^a z ökünl
 körgünⁱn üçün iğidmⁱş bilge k^ag^anⁱnⁱn ermⁱş b^armⁱş ^ad^ağⁱ
 körgünⁱn üçün iğidmⁱş < > k^ag^anⁱna ermⁱş
 eⁱne k^endü y^anⁱldⁱg, y^abl^ak kiğürtⁱg, y^arⁱkⁱg k^and^an kⁱlp
 eⁱne k^endü y^anⁱldⁱg, y^abl^ak kiğürtⁱg, y^arⁱkⁱg k^and^an kⁱlp
 y^aya il^etdi? sün^ügliğ k^and^an k^elⁱp^en süre il^etdi? id^ak ölü^a
 y^aya il^etdi? sün^ügliğ k^and^an . . . süre
 I D 24 y[ış] (I,37) b^ardⁱg, kurig^aru
 II D 20 [yu]ş bud^an b^ardⁱg ilg^erü [b^arⁱgma] b^adⁱg, kurig^aru (II,29)
 b^arⁱgma b^ardⁱg, b^ard^ak yirde ^ad^ağⁱğ ol erinⁱç k^anⁱn subça
 b^arⁱgma b^ardⁱg, b^ard^ak yirde ^ad^ağⁱğ ol erinⁱç . . n üğüzce
 yüğürti, sön^ükün l^agça y^atdi, b^ağⁱlk urı oglⁱn kul boldi,
 yüğürti, sön^ükⁱğ t^agça y^atdi, b^ağⁱlk urı oglⁱn kul kildⁱg.
 silⁱk k^az oglⁱn kün boldi, bilm^ed^ağ üçün.
 kün kildⁱg. ol bilm^ed^ağⁱğin üçün y^abl^akⁱnⁱ
 I D 25 (I,38) b^aşⁱlyu kirkⁱz k^ag^anⁱg b^abⁱ
 üçün ^ecⁱm k^ag^an uça b^ardi b^aşⁱlyu kirkⁱz k^ag^an
 tikd^am, türk bud^anⁱg ^ati küsü y^ak bolm^azun tiyⁱn, ^ak^anⁱm k^ag^anⁱg
 . . . türk bud^an ^ati küsü y^ak bolm^azun tiyⁱn, ^ak^anⁱm k^ag^anⁱg
 öğüm k^atunⁱg kötürmiş t^enri il biⁱğme t^enri, türk
 II D 21 (II,30) öğüm k^atunⁱg kötürⁱğme t^enri il b^arⁱg . . nri, türk
 I D 26 bud^an ^alı küsü y^ak bolm^azun (I,39)
 bud^an ^ati küsü y^ak bolm^azun tiyⁱn, öz^ümin ol t^enri

Türk, Oğuz Beyleri; kavmi, işidin: yukarıda Tanrı. [= gök] basmasa, aşağıda yer delinmese Türk milleti ülkeni, türeni kim bo
 ID 23 zar?. Ey Türk kavmi (I D 23) kendine dön l. [Seni] itaatin içia yükseltmiş olan bilge hakanın imiş. İyi [ve] müstakil ülkene karşı kendin yanıldın, fena hareket ettin. Silâhlular nereden gelip dağıltular? Süngülü [= mızraklı] lar nereden gelip seni sürüp gölürdüler?. Mukaddes Ötüken ormanının halkı!... Siz vardınız. İler

: AYⁱNⁱTⁱNⁱH : AYⁱYⁱ : CⁱSSⁱA : RⁱTⁱNⁱH : TⁱIⁱAⁱYⁱH
 AⁱKⁱTⁱCⁱSSⁱA : RⁱTⁱNⁱH : TⁱLⁱSⁱTⁱOⁱMⁱFⁱ

: AYⁱNⁱEⁱTⁱNⁱH : AYⁱYⁱ : AYⁱNⁱEⁱTⁱNⁱH : AYⁱNⁱEⁱTⁱNⁱH
 : EⁱHⁱTⁱNⁱEⁱTⁱH : AⁱJⁱDⁱ : NⁱTⁱFⁱ : AⁱYⁱNⁱEⁱXⁱ : IⁱWⁱAⁱFⁱTⁱ
 : AⁱYⁱFⁱCⁱWⁱH : EⁱYⁱEⁱNⁱH : TⁱXⁱHⁱYⁱEⁱDⁱ : TⁱYⁱFⁱH : CⁱWⁱH : AⁱJⁱHⁱDⁱ
 NⁱTⁱEⁱYⁱRⁱ : CⁱWⁱH : AⁱYⁱ : YⁱTⁱQⁱAⁱHⁱNⁱ : TⁱTⁱRⁱXⁱHⁱYⁱTⁱNⁱ

: JⁱXⁱTⁱRⁱ : TⁱSSⁱA : JⁱAⁱTⁱHⁱAⁱ : TⁱSSⁱA
 : AⁱYⁱZⁱFⁱNⁱEⁱNⁱH : TⁱHⁱTⁱEⁱNⁱ : TⁱAⁱDⁱ : CⁱHⁱUⁱTⁱPⁱAⁱ : EⁱNⁱEⁱXⁱ
 : AⁱYⁱZⁱAⁱHⁱTⁱYⁱ : TⁱMⁱDⁱAⁱ : TⁱAⁱTⁱHⁱAⁱ : FⁱYⁱEⁱ : TⁱSSⁱDⁱ
 : AⁱYⁱCⁱYⁱHⁱAⁱ : AⁱYⁱNⁱCⁱHⁱAⁱ : AⁱYⁱEⁱXⁱAⁱ : YⁱTⁱEⁱYⁱRⁱ : TⁱMⁱDⁱAⁱNⁱHⁱ
 TⁱSSⁱDⁱ

: CⁱSSⁱA : RⁱTⁱNⁱH : TⁱSSⁱDⁱ : JⁱCⁱYⁱHⁱAⁱ : TⁱDⁱYⁱ
 : CⁱSSⁱA : RⁱTⁱNⁱH : TⁱSSⁱDⁱ : CⁱYⁱHⁱAⁱ : HⁱYⁱEⁱNⁱH : TⁱSSⁱDⁱ
 : CⁱSSⁱA : RⁱTⁱNⁱH : TⁱSSⁱDⁱ : TⁱTⁱYⁱHⁱ : TⁱTⁱYⁱHⁱ : FⁱYⁱTⁱHⁱNⁱ
 TⁱTⁱYⁱHⁱ : HⁱYⁱEⁱNⁱH : TⁱSSⁱDⁱ : CⁱYⁱHⁱAⁱ : HⁱYⁱEⁱNⁱH : TⁱSSⁱDⁱ

[şarka] varanlarınız (I D 24) vardı. Geri [garbe] varanlarınız vardı; ID 24
 [fakat]vardığınız yerde hayırınız bu oldu: Kanın su gibi aktı; kemik-
 lərə dağ gibi [yığılp] yattı. Beylik erkek evlədin < i kul eyledi >
 kul oldu. Pakize kız evlədin cariye oldu < evledi >. Bilmediğin için,

kəskəkliğin için amcam hakan uçuverdi [= öldü.] (I D 25) Birinci ID 25
 Kırız hakanını Balbal diktim. Türk milletinin adı səni yok olmasın
 dyc babam hakanı, annem hatunu yükseltmiş [olan] Tanrı onlara
 üz veren Tanrı [kendilerini] Türk milletinin adı səni yok olmasın
 dyc beni o Tanrı (I D 26) hakan olarak [tahta] oturttu. Muhteşem ID 26

I D 27	<i>ɛçüm'iz k^az</i>	(I,40) tiy'n,
II D 22 (II,31)	<i>ɛçüm'iz k^azg^anm'^ş bud<u>u</u>n^ati küsi y^ok bo[lm^az]un</i>	tiy'n,
	türk bud <u>u</u> n üçün tün ud'm ^a d'm, künt ^ü z ol ^a rm ^a d<' ^m >, in'm	
	türk bud <u>u</u> n üçün tün ud'm ^a d'm, künt ^ü z ol ^a rm ^a d'm. in'm	
	kül tiğ ⁱ n birle <i>eki ş^ad</i> birle ö ^ü yitü <i>k^azg^andⁱm</i> . ^a nça <i>k^azg^anⁱp</i>	
	birle ölü yitü <i>k^azg^andⁱm</i> . ^a nça <i>k^azg^anⁱp</i>	
	bi ^ş iki bud <u>u</u> n ^g ot sub <i>k^al^am^ad'm m^an [özüüm k^ag^an ol^artu^kma]</i>	
	bırıki bud <u>u</u> n ^ş ot sub <i>k^al^am^ad'm</i>	

I D 28 . . . (I,41) b^armⁱʂ bud^un ölü yitü y^ad^agⁱn y^al^anⁱn y^ana
 II D 23 yir s^ayu b^armⁱʂ bu[d^un y^ad^agⁱn y^al^anⁱn?] ölü yitü [y^ana?] (II,32)

k ^e lti.	bud ^u n'g	iğid ^e yin	tiy ⁱ n,	yırg ^z ru	og ^u z	bud ^u n	t ^a pa,	ilg ^z rü
k ^e lti.	bud ^u n'g	iğid ^e yin	tiy ⁱ n,	yırg ^z ru	og ^u z	bub ^u n	t ^a pa,	ilg ^z rü
kit ^y	t ^a l ^z bi	bud ^u n	t ^a pa,	birg ^z rü	t ^a bg ^a ç	t ^a pa	ulug	sü ^e ki
kit ^y	t ^a l ^z bi	[bu]d ^u n t ^a pa,	birg ^z rü	t ^a dg ^a ç	t ^a pa <			> ^e ki

I D 29 y^{eg}i^r[mi sül^edⁱm](1,42) kisre t^enri y^arⁱk^azu
y^{eg}i^r[mi sül^edⁱm] . . . sün^üsⁱdⁱm. ^anda kisre t^enri y^arⁱk^ad^k

kut^m b^r üçün ülüğim b^r üçün ölt^eçi bulduⁿg tırⁱğrū iğⁱlm,
 üçün kut^m ülüğim b^r üçün ölt^eçi buduⁿg . . ü iğⁱlm,
 y^alⁿ buduⁿg ton^lg, çig^ay buduⁿg b^ay kild^m,
 II D 24 y^alⁿ buduⁿg ton^lg kild^m çig^ay bud . . b^ay ki . (II,33) ^z
 buduⁿg ök^üş kilt^m. ig^ar illⁱğde
 buduⁿg ök^üş kild^m. ig^ar illⁱğde [i]g^ar k^ag^an^lgda y^eğ kild^m

bir kavmin üzerine hakan olmadım. İcte aşsız, dışta elbiseler korkak ve zavallı bir kavmin üstüne hükümdar oldum. Küçük kardeşim Kültegin <ve iki şad> ile sözleştim. Babamızın ve amcamızın kazandığı

የኢትዮጵያውያንድ አገልግሎት የሚከተሉ ስምምነት በመሆኑ የሚያስፈልግ ይችላል

~~müttefik adı sani yok olmasın (ID 27) diye Türk milleti için gece ID 27
yurmadım. Gündüz oturmadım. Küçük kardeşim Kültegin ile iki
Şad ile ölesiye kadar çalıştım. Bu kadar cehtedip müttehit milleti
atacak, su [yanı vahdetçi] kılmadım. Ben kendim hakan olduğumda
traftaki verilere (ID 28) varmağım olamamıştım.~~

Yerel yetkililer (ID 28) varmış olan kavim olu ve bitik bir halde
yatan ve çiplak olarak geri geldi. Kavim yükseltiyim diye yu-
lalar [şimalde] Oğuz kavmine karşı, ileri [şarkta] Kitan, Tatabı
kavimlerine karşı, beri [cenupta] Çinlilere karşı büyük ordu [ile]
ve üçü [defa] sefer ettim, muharebe ettim. Ondan (ID 29) sonra
ID 29

İanın buyurduğu [ve] taliiüm olduğu için kismetim olduğu için öncek olan milleti diiltip doğrulttum, çıplak kavmi elbiseli, fakir kavmi zengin kıldım, az kavmi çok kıldım. Gayri [= başka] ülkeden, gayri [= başka] hakanlardan daha iyi kıldım. Dört taraf-

ID 30 (I,43) buldu'n'g kop b^az kild'm, y^ag's'z kild'm
tört bulundkı buldu'n'g kop b^az kild'm, y^ag's'z kⁱ[ld]m
kop maⁿa körti. işⁱg küçük birür bunca törög k^azg^ap
kop maⁿa körti. (Buradan sonra Bilge han yazıtını artık Kü^l
tegin yazıtına benzemediğinden bunun devamını aşağıda okuya
caksınız.)

in'm kül tiğ'in özinçe ker^geek boldı. ^ak^an'm k^ag'an uçdu^kda

ID 31 in'm kül tiğ'in yi^lti y^asda k^altı (I,44) umayt^eg ög^am
k^atun kut'a in'm kül tiğ'in er^at boldı. ^altı y^agirmi y^asına eçim k^ag'a

ilin törüsün ^ança kazg^andı. ^altı çub sugd^ak t^apa sül^adⁱm^az. bozd'm^a

ID 32 t^abg^ac on tut^ak biş t^aüm^an sü k^altı, sün^aşdⁱm^az? (I,45) kül tiğ'in

y^ad^ag'in opl^ayu teğdi. on tut^ak yorçın y^ar^ak^al^ag eⁱlg^ain tutdu
y^ar^ak^al^agdi k^ag^anka eⁱç ul^adi. ol süg ^anda y^aok kışd'm^az. bir ot^a

y^asına c^aça s^anünke sün^aşdⁱm^az. en^alik^a t^ad^ak^an çu'n boz [i^lg]

ID 33 binip t^arg^adi. ol at^anda] (I,46) ölti. ^aktintı is^ab^ara y^am^al^ar boz [i^lg]
binip t^arg^adi. ol at^anda ölti. üç^anç y^aginsılıg begin ke^adımlıg torig^a

binip t^arg^adi. ol at^anda ölti. y^ar^akında y^alm^asında yüz ar^alk^a oku

ID 34 urtu. yizke b^aşına bir t[egm^adi?] (I,47) teğd^akin türk

beğler kop bilirsiz. ol süg ^anda y^aok kışd'm^az. ^anda kisre y^ar
b^ay'ru ul^ag irk^an y^ağı boldı. ^ani y^ay'p türği y^argun költ^a

bozd'm^az., ul^ag irk^an ^azk^aya er^an lez^aip b^ardı. kül tiğ'in [i^lg]

ID 30 taki (ID 30) kavmi hep muti kildim. Düşmansız kildim. [Bunlar] hep bana itaat etti. İşini, gücünü veren bunca türeyi kazanıp
küçük kardeşim Kül tegin vadesi gelince vefat etti. Babam haka^a
küçük kardeşim Kül tegin yedi yaşında kalmıştı. (ID 31)

ID 31 ölüyü vakit küçük kardeşim Kül tegin yedi yaşında kazandı. Umaya (21) benziyen annem hatunun taliine küçük kardeşim Kül tegin er adını aldı. On altı yaşında amcam hakanın ülkesini, türesini böylece
kazandı. Altı çub, Sugdaklara (22) karşı sefer etti. [Onları] bozduk.

ID 32 Çinli Ong tutuk elli [bin kişilik bir ordu ile geldi. Harp etti.] (ID 32)
Kül tegin piyade ile hücum etti. Ong tutukun.... ni silâhlı elini tuttu. Silâhlı olarak hakana getirdi. O orduyu orada yok etti.
Yirmi bir yaşında Çaça - Sengüne [karşı] sefer etti. En ilkia

ID 33 Tadik Çurun boz [atına binip hücum etti. O at orada] (ID 33)
öldü. İkinci olarak ta İşbara Yamatarın boz atına binip hücum etti.
O at orada öldü. Üçüncü olarak Yeginsilg beyin giyimli duru (23)

:^aka binip hücum etti. O at orada öldü. Silâhlarına, atının zırhına(24)
y^azenen fazla ok vurdu. [Fakat hiçbirisi] yüzüne başına [isabet
etmedi.] (ID 34) deðdigini Türk beyle i hep bilirsiniz. O orduyu
orada yok etti. Andan sonra Yir Bayırku [reisi] Ulug Erkin dü-
s^andı. Anı maðlûp edip Tûrgi Yargun gölünde bozduk. Ulug
Erkin az kişi ile kaçip gitti. Kül tegin [yirmi altı] (ID 35) yaşında

:^aka binip hücum etti. O at orada öldü. Silâhlarına, atının zırhına(24)
y^azenen fazla ok vurdu. [Fakat hiçbirisi] yüzüne başına [isabet
etmedi.] (ID 34) deðdigini Türk beyle i hep bilirsiniz. O orduyu
orada yok etti. Andan sonra Yir Bayırku [reisi] Ulug Erkin dü-
s^andı. Anı maðlûp edip Tûrgi Yargun gölünde bozduk. Ulug
Erkin az kişi ile kaçip gitti. Kül tegin [yirmi altı] (ID 35) yaşında

:^aka binip hücum etti. O at orada öldü. Silâhlarına, atının zırhına(24)
y^azenen fazla ok vurdu. [Fakat hiçbirisi] yüzüne başına [isabet
etmedi.] (ID 34) deðdigini Türk beyle i hep bilirsiniz. O orduyu
orada yok etti. Andan sonra Yir Bayırku [reisi] Ulug Erkin dü-
s^andı. Anı maðlûp edip Tûrgi Yargun gölünde bozduk. Ulug
Erkin az kişi ile kaçip gitti. Kül tegin [yirmi altı] (ID 35) yaşında

:^aka binip hücum etti. O at orada öldü. Silâhlarına, atının zırhına(24)
y^azenen fazla ok vurdu. [Fakat hiçbirisi] yüzüne başına [isabet
etmedi.] (ID 34) deðdigini Türk beyle i hep bilirsiniz. O orduyu
orada yok etti. Andan sonra Yir Bayırku [reisi] Ulug Erkin dü-
s^andı. Anı maðlûp edip Tûrgi Yargun gölünde bozduk. Ulug
Erkin az kişi ile kaçip gitti. Kül tegin [yirmi altı] (ID 35) yaşında

:^aka binip hücum etti. O at orada öldü. Silâhlarına, atının zırhına(24)
y^azenen fazla ok vurdu. [Fakat hiçbirisi] yüzüne başına [isabet
etmedi.] (ID 34) deðdigini Türk beyle i hep bilirsiniz. O orduyu
orada yok etti. Andan sonra Yir Bayırku [reisi] Ulug Erkin dü-
s^andı. Anı maðlûp edip Tûrgi Yargun gölünde bozduk. Ulug
Erkin az kişi ile kaçip gitti. Kül tegin [yirmi altı] (ID 35) yaşında

:^aka binip hücum etti. O at orada öldü. Silâhlarına, atının zırhına(24)
y^azenen fazla ok vurdu. [Fakat hiçbirisi] yüzüne başına [isabet
etmedi.] (ID 34) deðdigini Türk beyle i hep bilirsiniz. O orduyu
orada yok etti. Andan sonra Yir Bayırku [reisi] Ulug Erkin dü-
s^andı. Anı maðlûp edip Tûrgi Yargun gölünde bozduk. Ulug
Erkin az kişi ile kaçip gitti. Kül tegin [yirmi altı] (ID 35) yaşında

:^aka binip hücum etti. O at orada öldü. Silâhlarına, atının zırhına(24)
y^azenen fazla ok vurdu. [Fakat hiçbirisi] yüzüne başına [isabet
etmedi.] (ID 34) deðdigini Türk beyle i hep bilirsiniz. O orduyu
orada yok etti. Andan sonra Yir Bayırku [reisi] Ulug Erkin dü-
s^andı. Anı maðlûp edip Tûrgi Yargun gölünde bozduk. Ulug
Erkin az kişi ile kaçip gitti. Kül tegin [yirmi altı] (ID 35) yaşında

:^aka binip hücum etti. O at orada öldü. Silâhlarına, atının zırhına(24)
y^azenen fazla ok vurdu. [Fakat hiçbirisi] yüzüne başına [isabet
etmedi.] (ID 34) deðdigini Türk beyle i hep bilirsiniz. O orduyu
orada yok etti. Andan sonra Yir Bayırku [reisi] Ulug Erkin dü-
s^andı. Anı maðlûp edip Tûrgi Yargun gölünde bozduk. Ulug
Erkin az kişi ile kaçip gitti. Kül tegin [yirmi altı] (ID 35) yaşında

:^aka binip hücum etti. O at orada öldü. Silâhlarına, atının zırhına(24)
y^azenen fazla ok vurdu. [Fakat hiçbirisi] yüzüne başına [isabet
etmedi.] (ID 34) deðdigini Türk beyle i hep bilirsiniz. O orduyu
orada yok etti. Andan sonra Yir Bayırku [reisi] Ulug Erkin dü-
s^andı. Anı maðlûp edip Tûrgi Yargun gölünde bozduk. Ulug
Erkin az kişi ile kaçip gitti. Kül tegin [yirmi altı] (ID 35) yaşında

:^aka binip hücum etti. O at orada öldü. Silâhlarına, atının zırhına(24)
y^azenen fazla ok vurdu. [Fakat hiçbirisi] yüzüne başına [isabet
etmedi.] (ID 34) deðdigini Türk beyle i hep bilirsiniz. O orduyu
orada yok etti. Andan sonra Yir Bayırku [reisi] Ulug Erkin dü-
s^andı. Anı maðlûp edip Tûrgi Yargun gölünde bozduk. Ulug
Erkin az kişi ile kaçip gitti. Kül tegin [yirmi altı] (ID 35) yaşında

:^aka binip hücum etti. O at orada öldü. Silâhlarına, atının zırhına(24)
y^azenen fazla ok vurdu. [Fakat hiçbirisi] yüzüne başına [isabet
etmedi.] (ID 34) deðdigini Türk beyle i hep bilirsiniz. O orduyu
orada yok etti. Andan sonra Yir Bayırku [reisi] Ulug Erkin dü-
s^andı. Anı maðlûp edip Tûrgi Yargun gölünde bozduk. Ulug
Erkin az kişi ile kaçip gitti. Kül tegin [yirmi altı] (ID 35) yaşında

:^aka binip hücum etti. O at orada öldü. Silâhlarına, atının zırhına(24)
y^azenen fazla ok vurdu. [Fakat hiçbirisi] yüzüne başına [isabet
etmedi.] (ID 34) deðdigini Türk beyle i hep bilirsiniz. O orduyu
orada yok etti. Andan sonra Yir Bayırku [reisi] Ulug Erkin dü-
s^andı. Anı maðlûp edip Tûrgi Yargun gölünde bozduk. Ulug
Erkin az kişi ile kaçip gitti. Kül tegin [yirmi altı] (ID 35) yaşında

:^aka binip hücum etti. O at orada öldü. Silâhlarına, atının zırhına(24)
y^azenen fazla ok vurdu. [Fakat hiçbirisi] yüzüne başına [isabet
etmedi.] (ID 34) deðdigini Türk beyle i hep bilirsiniz. O orduyu
orada yok etti. Andan sonra Yir Bayırku [reisi] Ulug Erkin dü-
s^andı. Anı maðlûp edip Tûrgi Yargun gölünde bozduk. Ulug
Erkin az kişi ile kaçip gitti. Kül tegin [yirmi altı] (ID 35) yaşında

:^aka binip hücum etti. O at orada öldü. Silâhlarına, atının zırhına(24)
y^azenen fazla ok vurdu. [Fakat hiçbirisi] yüzüne başına [isabet
etmedi.] (ID 34) deðdigini Türk beyle i hep bilirsiniz. O orduyu
orada yok etti. Andan sonra Yir Bayırku [reisi] Ulug Erkin dü-
s^andı. Anı maðlûp edip Tûrgi Yargun gölünde bozduk. Ulug
Erkin az kişi ile kaçip gitti. Kül tegin [yirmi altı] (ID 35) yaşında

:^aka binip hücum etti. O at orada öldü. Silâhlarına, atının zırhına(24)
y^azenen fazla ok vurdu. [Fakat hiçbirisi] yüzüne başına [isabet
etmedi.] (ID 34) deðdigini Türk beyle i hep bilirsiniz. O orduyu
orada yok etti. Andan sonra Yir Bayırku [reisi] Ulug Erkin dü-
s^andı. Anı maðlûp edip Tûrgi Yargun gölünde bozduk. Ulug
Erkin az kişi ile kaçip gitti. Kül tegin [yirmi altı] (ID 35) yaşında

:^aka binip hücum etti. O at orada öldü. Silâhlarına, atının zırhına(24)
y^azenen fazla ok vurdu. [Fakat hiçbirisi] yüzüne başına [isabet
etmedi.] (ID 34) deðdigini Türk beyle i hep bilirsiniz. O orduyu
orada yok etti. Andan sonra Yir Bayırku [reisi] Ulug Erkin dü-
s^andı. Anı maðlûp edip Tûrgi Yargun gölünde bozduk. Ulug
Erkin az kişi ile kaçip gitti. Kül tegin [yirmi altı] (ID 35) yaşında

:^aka binip hücum etti. O at orada öldü. Silâhlarına, atının zırhına(24)
y^azenen fazla ok vurdu. [Fakat hiçbirisi] yüzüne başına [isabet
etmedi.] (ID 34) deðdigini Türk beyle i hep bilirsiniz. O orduyu
orada yok etti. Andan sonra Yir Bayırku [reisi] Ulug Erkin dü-
s^andı. Anı maðlûp edip Tûrgi Yargun gölünde bozduk. Ulug
Erkin az kişi ile kaçip gitti. Kül tegin [yirmi altı] (ID 35) yaşında

:^aka binip hücum etti. O at orada öldü. Silâhlarına, atının zırhına(24)
y^azenen fazla ok vurdu. [Fakat hiçbirisi] yüzüne başına [isabet
etmedi.] (ID 34) deðdigini Türk beyle i hep bilirsiniz. O orduyu
orada yok etti. Andan sonra Yir Bayırku [reisi] Ulug Erkin dü-
s^andı. Anı maðlûp edip Tûrgi Yargun gölünde bozduk. Ulug
Erkin az kişi ile kaçip gitti. Kül tegin [yirmi altı] (ID 35) yaşında

:^aka binip hücum etti. O at orada öldü. Silâhlarına, atının zırhına(24)
y^azenen fazla ok vurdu. [Fakat hiçbirisi] yüzüne başına [isabet
etmedi.] (ID 34) deðdigini Türk beyle i hep bilirsiniz. O orduyu
orada yok etti. Andan sonra Yir Bayırku [reisi] Ulug Erkin dü-
s^andı. Anı maðlûp edip Tûrgi Yargun gölünde bozduk. Ulug
Erkin az kişi ile kaçip gitti. Kül tegin [yirmi altı] (ID 35) yaşında

:^aka binip hücum etti. O at orada öldü. Silâhlarına, atının zırhına(24)
y^azenen fazla ok vurdu. [Fakat hiçbirisi] yüzüne başına [isabet
etmedi.] (ID 34) deðdigini Türk beyle i hep bilirsiniz. O orduyu
orada yok etti. Andan sonra Yir Bayırku [reisi] Ulug Erkin dü-
s^andı. Anı maðlûp edip Tûrgi Yargun gölünde bozduk. Ulug
Erkin az kişi ile kaçip gitti. Kül tegin [yirmi altı] (ID 35) yaşında

:^aka binip hücum etti. O at orada öldü. Silâhlarına, atının zırhına(24)
y^azenen fazla ok vurdu. [Fakat hiçbirisi] yüzüne başına [isabet
etmedi.] (ID 34) deðdigini Türk beyle i hep bilirsiniz. O orduyu
orada yok etti. Andan sonra Yir Bayırku [reisi] Ulug Erkin dü-
s^andı. Anı maðlûp edip Tûrgi Yargun gölünde bozduk. Ulug
Erkin az kişi ile kaçip gitti. Kül tegin [yirmi altı] (ID 35) yaşında

:^aka binip hücum etti. O at orada öldü. Silâhlarına, atının zırhına(24)
y^azenen fazla ok vurdu. [Fakat hiçbirisi] yüzüne başına [isabet
etmedi.] (ID 34) deðdigini Türk beyle i hep bilirsiniz. O orduyu
orada yok etti. Andan sonra Yir Bayırku [reisi] Ulug Erkin dü-
s^andı. Anı maðlûp edip Tûrgi Yargun gölünde bozduk. Ulug
Erkin az kişi ile kaçip gitti. Kül tegin [yirmi altı] (ID 35) yaşında

ayıp gönderdik. Büyük [bir] harp etmiş. Alp Şalçı ak atına binip hücum etmiş, Kara Türğış kavmini orada öldürmüşt [itaati altına] almış, geri dönerken.

ŞİMAL TARAFI

- I § 1 (l,54) birle koşu tutk birle sünuşmiş, erin kop ölürmiş; erbin barmin . . . in kop kelürti. kül tiğin yiti olı yaşına karlık budun erür barr erkli yağı boldi. tamıg idk

I § 2 başda sünuşdımız. (l,55) [kü] tiğin ol sünuşde otuz yaşyur erti. alp şalci [ak at]ın binıp oplıyu teğdi. eki eriğ udışru sanınedi. karlıkug ölürtımız, altımız. az budun yağı kaldı. küra kölı

I § 3 sünuşdımız. kül tiğin bir kırk yaşyur erti. alp şalci akin (l,56) binıp oplıyu teğdi. az eltıbırıg tutıldi, az budun anda yok boldi. ecim kıgın ili kımışıg boltıkında, budun ilgikı boltıkında izgı

I § 4 budun birle sünuşdımız. kül tiğin alp şalci akin binıp (l,57) o[plıyu teğdı]i. ol at anda tüs[di, i] zıgı [budun] ölti. tıkuz ogız budun kentü budunm erti. tıneni yir bulgıkın üçün yağı boldi. bir yılka biş yolu sünuşdımız. enilık togu ballıkıda sunuşımız

I § 5 (l,58) kül tiğin azmın akig binıp oplıyu teğdi. alti eriğ sanınedi. sü [teğisinde yitinc eriğ kilçıldi. eknti kuşlıgıkıda diz birle sünuşdımız. kül tiğin az yaşızin binıp oplıyu teğip bir eriğ sanınedi.

SİMAL TARAFI

- I § 1 ile Koşu Tutuk ile harp etmiş; erlerini hep öldürmüşt. Evini, mahm... hep getirdi. Kül tegin yirmi yedi yaşında [iken] hür ve müstakil olan Karluk kavmi düşman oldu. Mukaddes

I § 2 Tamag başında harp etti. (I § 2) [Kül] tegin o muharebede otu [yaşını] yaşıyor idi. Alp Şalçı [denilen ak at]ına binip hücum etti. İki kişiyi birbiri sira mızraklıdı. Karlukları öldürdü. [İtaat altına] alındı. Az kavm düşman kaldı. Kara Göerde harp etti. Kül tegin [o zamanda] otuz bir [yaşını] yaşıyor idi. Alp Şalç

I § 3 [denilen] atına (I § 3) binip hücum etti. Azların Eltebirini tuttu. Az kavmi orada yok oldu. Amcam hakanın ülkesi asıl olduğunda kavim orası kin (?) beslediğinde Izgil kavmi ile harp etti. Kül tegin, Alp Şalçı ak atına binip (I § 4) hücum etti. O at orada düştü. Izgil [kavmi] öldü. Dokuz Oğuz kavmi kendi kavmim idi. Gök ve yer karıştığı için düşman oldu. Bir senede beş defa harp etti.

I § 5 En ilki Togu Balık [şehrinden] harp etti. (I § 5) Kül tegin

ŞİMAL TARAFI

Azaz akına binip hücum etti. Altı eri mızraklıdı. Ordu [biribirine] oğdigi vakit yedinci eri kılıçladı. İkinci [olarak] Kuşlagakta Ediz-ler harp ettik. Kül tegin Az yağız [atına] binip hücum ederek

I § 6 (L59) *t^kuz e^{ri}g e^{gi}re t^kkıdi*, *e^di^z bud^un aⁿda ölti*. üçüne^c bu . da
og^uz birel sün^usdimⁱz, kül tiğin a^zm^an a^ki^g bin^u l^erdiⁱ sanc^udu süs^uz

I § 7 sənçəd'mız, ilin əlt'ımız, törtüngç çuş bəşində sünəşdi'mız, türk (I,60) budun ədək kəməştdi, yəblək bo[ldə]çı rəti. oza [kə]lmış süsin kül tığın "g'ltp tonra bir ug'uş əp'agu on əriğ tona tığın yuğında egi'p ölürt'ımız. biş'nçə eżgenti kədəzda og'uz birle sünəşdi'mız, kül tığın

I § 8 (l,61) ^{a2} y^agⁱzın binⁱp t^eğdi. ^aki ^arⁱğ s^ançdi. b...a b...di [1] ol sü
^anda ö[lti] ^amgı kurg^an kışⁱp y^azına og^uzg^aru sü t^asⁱk^dmⁱz.
 kül t^eğin b^eğ b^aşlıyu kitⁱmⁱz. og^uz y^agⁱ ordug b^aşdı. kül tişⁱn

I § 9 (I,62) öğs^üz ^akin binⁱp ^tökuz ^eren ^sañçdi. ordug birm^{ed}i. öğs^{üm}
k^atun ul^ayu öğ^efrim ^ek^efrim k^el^anünⁱm konç^uy^arⁱm bunça y^eme

I § 10 tırğı kün boldacı terti. ölügi yurtda yolta yatu *kıldacı* tertiğiz (I,63)
kül tığın yök *rs'er*, kop ölteçi tertiğiz. inim kül tığın kırgek boldı, özüm
sakndım. körür közüm körmezteş bilir biliğim bilmezteş boldı. özüm

[1] Radloff burayı söyle okuyor: bəlikə bərmədi.

I § 6 bir eri mızraklıdı. (I § 6) Dokuz kişiyi eğire dokudu. Ediz kavmi orada öldü. Üçüncü bu[.....]da Oğuzlarla harp etti. Kültegin Azman akına binin hücum etti mızraklıydı. Aksakalılarla birlikte

1 § 7 Ülkesini aldık. Dördüncü Çuş başında harp etti. Türk (I § 7) kav-
minin ayağı burkuldu [= metaneti kalmadı]; korkak oluverdiler.
O gelmiş olan ordusunu Kül tegin püskürüp Tonglardan bir kabile [ve] Alpagulgardan on eri Tonga tegin cenaze merasiminde
sarup öldürdüük. Beşinci Ezgendi Kadazda Oğuzlarla harp etti

I § 8 Kül tegin az yağızına binip hücum etti. İki eri mızraklıdı. [...] O ordu orada öldü. Amga kalesinde kışlayıp ilk baharda Oğuzlara doğru ordu çıkardık. Kül tegini bas kumandan tayin edin? (2)

I§ 9 gönderdi. Düşman Oğuzlar karargâhi bastılar. Kül tegin (I§ 9) Öksüz [denilen] akına binip dokuz eri mızraklıdı. Karargâhi vermedi. Annem hatun büyük annelerim [Yusuf han] 22

İ§ 10 caklar idi. Ölüler de yurta, yolda yatakalacak idiniz. (İ§ 10) Kütlentin yok olsa idi; hep ölecek idiniz. (?) Küçük kardeşim vefat etti. Ben yaslandım. Görür gözüm görmez gibi; bilir bilgim bilmez gibi oldu. Ben yaslandım. Zamani Tanrı takdir eder; kişi

§ 9. *תְּמִימָנָה וְתַדְבֵּר* *בְּשֶׁבֶת* *בְּשֶׁבֶת* *בְּשֶׁבֶת* *בְּשֶׁבֶת* *בְּשֶׁבֶת*

I § 11 *s^ak^ındⁱm*. öd t^enri y^as^ar, kişi oglu kop ölü^ügli törumⁱş (I,64) *a*nç^as^ak^ındⁱm.
közde y^aş k^els^er tide kön^ülte sig^t k^els^er, y^and^aru s^ak^ındⁱm.
k^atl^ıgdi s^ak^ındⁱm. ki s^ad ul^ayu in^ygünⁱm ogl^anⁱm b^eş^ıg^ıri^m
bud^anⁱm közi k^asi y^abl^ak bold^açı tip s^ak^ındⁱm. yugçⁱ sig^tçı
I § 12 *kut^au t^atab^a bud^anu b^acl^ayu* (I,65) *udan^a se^an^a le^akt^a tab^a*

I § 12 *kit^ay t^at^abı budun b^aş^ayu* (I,65) *ud^ar s^anün k^altı. t^abg^ac^ak^ag^anda is^ayi like^an k^altı. bir tüm^an ag^ai altun küm^aş k^arg^aks^az k^alür^artı. tüpüt k^ag^anda bölen k^altı. kur^aya kün bat^as^akd^aki suğd b^arc^aker buk^ar^ak ul^as budunda n^an s^anün og^al tar^ak^an k^altı*

I § 13 (l,66) on ok oglm türgi^s k^ag^anda ma^{k^ar^ac t^amg^açı, ogv^a bilge t^amg^açı kelti. kirk^az k^ag^anda t^ardus inaⁿçu çur kelti. b^ar^ak itgi^ci b^ad^az y^ar^al^agma bilig t^aş itgi^ci t^abg^aç k^ag^an ç^ak^ani ç^an s^anün kelti.}

ŞİMAL - DOĞU TARAFI

I § D (l,67) kül tiğ'in koy yilha yiti yegirmi'ke uçdı. tokuz'inq ^{ay}
 yiti ot'zka yug e'türtim'z. b'rkin b'dizin bitig t's[in] biçin
 yilha yitinq ^{ay} yiti ot'zka kop alk'di [m'] z. kül tiğ'in ö [lip]
 kirk ^atuk [i y]iti. y'aşik buht ['] t's bunga
 b'dizçiqg toygu'n e'teber ke'lü <r>ti.

[1] Thomsen yaşlı g boltı okumak istiyor.

IŞ 11 oğlu hep ölmek için türemiş. (İŞ 11) Böyle yaslandım. Gözden yaş gelerek, etten (?), gönülden feryat gelerek yanıp yakıldım. Çok fazla yaslandım. İki Şad [ile beraber] küçük kardeşlerim ve kardeş oğullarım(?), oğullarım, beylerim ve kavmimin gözü, kaşı [ağlamaktan] fena olacak dive sakındım. Matemci ve zədələrə el-

1§ 12 rak Kitan, Tatarı kavminin reisi (1§ 12) Udar Sengün geldi. Çin Hakanından Liken (26) ve Işıyi (?) geldi. Bir tümen hediye ile ölçüsüz altın, gümüş getirdi. Tibet Hakanından Bölen geldi. Geride [gaptıl] gün batısında Sugd Berceker [= Aşemler]. Bu

IŞ 13 (IŞ 13) On [kaviminden] oğlum Türqiş hakanından nişancı Makaraç [ile] nişancı Oguz Bilge geldi. Kırız Hakanından Tarduş Inanç Çur geldi. Bark inşası için,nakış yaratmağa, abide taşını inşaya Çin hakanından Çikan (?) ile Çang-Sengün geldi.

ŞİMAL - DOĞU TARAFI

SİMAL - DOĞU TARAFI

Kül tegin koyun yılının on yedisinde ödü. [731] dokuzuncu ayın 15. ay
yirmi yedisinde cenaze merasimi yaptı. Barkını, naklışlarını, abide
taşını maymun yılında yedinci ayın yirmi yedisinde [= 21 ağus-
tos 732] hep [birden] takdis ettik. Kül tegin kırk yedi yaşında
ödü. [...] Bunca nakkaşları Toygun ve Eltebirler getirdiler.

CENUP - DOĞU TARAFI

I C D (l,68) bunça bit'iğ bit'iğme kül tiğ'in ^atısı yolug tiğ'in bitid'm.
yığ'ırmı kün olur'ıp bu t'ska bu tamka kop yolug tiğ'in bitid'm.
ig'r oglan'n'zda t'ygunn'n'zda yığde iğ'dür ertig'iz, uça b'rd'g'iz,
t'enr[i]... tir'ig' ekiçiye [i']

CENUP - BATI TARAFI

I C B (l,69) — kül tığının üstlünden kümüşin ağışın bərəmin tür . . . k . . in
yığma toygut bu . . . bəğim tığın yüksərə tən [ri]
təs bitidim yolluq tığın.

BATI TARAFI

CİNCE YAZITIN SAĞ TARAFINDA

1 B 2 in^ancu ^apa y^a, g^an t^ar k^an at^ag . . . r t (?) m — —

[¹] Thomsen tırığ etkücü okumak istiyor.

CENUP - DOĞU TARAFI

I C D Bunca yazıları yanan [ben] Kül teginin hemşirezadesi (?) Yolug
Tegin yazdım. Yirmi gün oturup bu taşa bu damgayı koyup
[ben] Yo ug tegin yazdım. Sadık oğullarınız ve taygunlarınızdan
daha iyi idare ettiniz. [Şimdil] ölüverdiniz..... Tanrı diriltici

CENUP-BATI TARAFI

1 C B Kül tegin altınını, gümüşünü, hazine ve mallarını..... yagma toygunlar.. Beyim Tegin yukarı göğe [...] taş yazdım. Yolug tegin.

CENUP - DOĞU TARAFI

CENUP - BATI TARAFI

ICB : የኢትዮጵያውያንድ ቤት አገልግሎት ማስተካከል ተችል ይችል

BATI TARAFI

..... : 185 : 20450244D : 51 : 2347 I B 2

BATI TARAFI

Küçük kardeşim Kül tegin [.....] işini, gücünü [bana] verdiği için IB 1
[ben de] Türk bilge hakan..... Küçük kardeşim Kül tegini gözet-
mek [üzere] oturdum. (IB 2) Adı İnançlu Apa Yarkan Tarkandır. IB 2

İKİNCİ YAZIT

BİLGE HAN YAZITI

(Bundan daha evvelki satırlar Kül tegin yazıtına benzediginden birinci yazıtın bakınız. S. 22).

SİMAL TARAFI

II § 9 [^ak^an'm] (II,9) k^ag^an^ecim k^ag^an ol^arl^ukında tört bul^und^aki budun^g n^enge
itm^[i:ş] t^enri y^arl^kad^{uk} [üç^an ö] z^um ol^art^uk^{ma}
[tört bul^und^aki] budun^g itd^am y^ara^td^am, i kild^am.
[t^ürgⁱs^a] k^ag^ank^a kiz^am[n]. . . erl^enü [ulug^a] törün^ali birt^am.

II § 10 tür[giş k^ag^an?] (II,10) kızın ^{er}tēnü ulug tören oglu ma ^hi birtim
 [er^lenü u] lu g [tören ^hi] birtim. y . . .
 . . . t erlü . . m [başlı] g 'g yükün^hürtim,

II § 11 *tizl^gi^g sök^ürtim.* üye *t^enri^asra y^er y^arl^kd^uk* üc^[ün] — (II,11)
 közⁱn körme^dük *kulk^akⁱn* e^şidm^dük bud^un'mⁱn ilg^erü kün
 to[gu^skⁱna], birg^erü . . . ka, kur^gar^u [kün b^at^şikⁱna; yirg^uru
 tün] [altun]ⁱn ö^şün küm^üşin kirg^gl^g kut^yin

BİLGE HAN YAZITI

SİMAL TARAFI

II § 9 Babam (II § 9) hakan, amcam hakan [tahta] oturukluları vakit dört taraftaki kavimleri nice tanzim etmiş [.....] Tanrı buyurduğu [için] ben [de tahta] oturduğumda [dört taraftaki] kavimi tanzim ettim; tensik ettim. [.....] kıldım. [.....] Türgiş Hakanına kızımı [.....] büyük merasimle alivedirdim. [= gelin verdim]

İKİNCİ YAZIT

ASIL METİN

፡ മാനുഷിയാണ് പ്രഭുവാണ് അദ്ദേഹം എന്ന് അഭിപ്രായം ചെയ്യുന്നത് II S 9

• ፳፻፲፭፡ ተ፻፲፭፭፭፡ የ፻፲፭፭፭፡ የ፻፲፭፭፭፡ የ፻፲፭፭፭፡ የ፻፲፭፭፭፡ የ፻፲፭፭፭፡

• ፳፻፲፭ ዓ.ም. በ፳፻፲፭ ዓ.ም. እንደሆነ ስራውን የሚያስተካክለ የዚህ ደንብ ነው.

..... ተወስኑን እና የነጻነት ተወስኑን እና የነጻነት

: *հՄՇՇՐ : ՀՓՋՐ : ԱՆԴՆԻ : ՎՀ : ԽՎՀՎ : ԴՎՀՎ

Հ Ա Յ Ա Տ Վ Ա Ր Ե Ւ Խ Ա Ն Վ Ա Ն Կ Ի Շ Ա Ն Կ Ի Շ Ա Ն

ԵԵԿԱՐԻՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

..... ԱՅՆ: ՏԱՐԱՎՈՒՅԻՆ: ՄԱԿԱՐՈՎ: ՀԱՅԱՍՏԱՆ: ԱՐԵՎԵՄ:

የኢትዮጵያ: ተግባራዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

..... ; ኢትዮጵያ ዘመን

N: H₂O : >H₂H< : F₂

•ଶ୍ରୀଜ୍ଞାନିଷ୍ଠା:କାତମଦୀତୀଃପ୍ରାଣିମାତ୍ରବି:କାତମଦୀତ୍ୟଃ ଯତ୍

《新编中国古典文学名著》的编辑，由

II § 10 Türk [gış Hakan] (II § 10) Kızını büyük merasimle oğluma alverdim..... Büyük [merasimle ali] verdim..... Başlılara baş eğirdim. Dizililere diz çöktürdüm. Yukarıda Tanrı, aşağıda yer

¶§ 11 buyurduğu [für] (¶§ 11) gözünün görümediği, kulağının işitmeyeceği [yerlere] melletimi ileri gün doğusuna, beri gün ortasına, geri [gün

II § 13 . . . n . . . [b̥e̥g̥l̥] i̥ğ bud̥u̥n (II,13) . . . i̥ğid̥i̥n em̥ğet̥im̥n
 tol̥g̥t̥m̥n . . . m t̥rk b̥e̥g̥l̥r̥, t̥rk bud̥u̥n̥m̥ ḁt̥ . . . rt̥m̥
 . . . ka t̥ g̥ . . . ü̥r̥ . . . k̥az̥g̥ḁn̥p̥ y̥ḁn̥ . . . i̥bu̥ . . .
 . . . ḁbu̥ k̥az̥g̥ḁn̥ndḁ bu̥ b̥e̥g̥l̥r̥i̥ğ̥ [de bu y̥e̥r̥inde su] b̥i̥nd̥[a]

II § 15 könlükki səbəm'n u) . . . on ok ogluna tətəna təği bunı körübiliñ; bəngü təş — — —

DOĞU TARAFI

II D 1 (II,9) *T^enritēg t^enri y^arm̥ış türk bilge k^ag^an s^abⁱm : k^an^am türk bilge [k^ag^an] tisi r^et tok^uz og^uz eki dⁱzk^er kül^üg b^eg^üri bud^uni [tü]rk [t^en]ri*

batisına, yukarı gece ortasına kadar götürdüm.] Altının [sarısını], gümüşün beyazını, ipeğin halisini(27), darının ekimli olanını(28) atın, ay-

II § 12 gırın, kara kakımların (II § 12) gök sincapların [iyisini] Türklerime, kavmim'e kazandırdım. Tedarik ettim. [Kavmimi] kaygusuz kıl-
II § 13 düm..... yukarıki tanrı.... begleri, millet (II § 13).... Türk beyler, Türk milletim..... Kazanıp.....

II § 14 Bu hakanın, bu beyleri..... (II § 14) İyi [= hayır] göreceksin!. Evine [= vatanına] döneceksin, kaygusuz olacaksın.... Sonra [Çin Hakanından] hep heykeltraşlar [getirtim]. Benim sözümü kırmadı. İç [= saray] heykeltraşları gönderdi. Onlara ayrıca bark yapğırttım. İçine, dışına ayrıca tezvîn [vapırtım]. Tas vap-

II § 15 tırtılım. Gönüldeki sözümü.....] (II § 15) Onok oğullarına, ecnebilere kadar bunu görüp bilin!. Abide.....

DOĞU TARAFI

IID 1 Göge benzer gögün yarattığı Türk Bilge Hakan [iste benim] sözüm: Babam Türk Bilge [Hakan.....] Dokuz oğuzlar..... Mes-

DOĞU TARAFI

II D 2 (II,10) üze *k^gn*^an olur^tm. olur^tk^lma ölt^ecⁱe
 s^akⁿgma türk b^eğl^er budun *gⁱp* s^ebⁱnⁱp ton^tmⁱş közi y^üğr^ü
 körti. bödke öz^um olur^p bunça *gⁱr* törög tört bul^undaki [budun]
 [it] dⁱm.

(Bundan sonra Kül tegin yazıtına benzeyen satırlar gelmekte olup bunları birinci yazıt ile birlikte yazmıştık. Bak: II D 2 - II D 24 Bu benzeyen satırlardan sonra aşağılardakiler de benzemeyenleridir.)

II D 24 (II,33) y^atⁱ y^egⁱrimi y^aşⁱma t^anut t^apa sül^cdⁱm. t^anut bud^un'g bozdⁱm,
oglin yo[t^uz]in yilkisin b^arⁱmin ^anda ^altⁱm. s^ekⁱz y^egⁱrimi y^aşⁱma

II D 25 ^altı ç[u]b suggdk] (II,34) t^apa sü^edⁱm, budun^g ^anda bozdⁱm. t^bbg[^aç o]ntutk b^cş tümⁿ sū k^elti, idk^bs^dda sün^üs^dim, ol süg^a ^anda yok kuşdⁱm, y^egⁱrmi y^aşⁱma b^asm^l idk^ut ug^uşⁱm budun^erti. r^kl^ş idm^t ziyⁱn, sül^edⁱm k m ^cğirtim, k^uln . . . *brü k^elürtⁱm. *ki otuz

II D 26 y^aş'ma t^ab^gaç [II,35] t^apa sül^di.m. ç^aça s^enün s^ekⁱz tüm^en [sü] birle sün^üs^di.m. süsün ^anda ölürtⁱm. ^altı ot^uz y^aş'ma çik bud^un kirkⁱz birle y^agi boldı. k^em k^ce çik t^apa sül^di.m. ör^pente sün^üs^di.m, süsün s^ançdⁱm, ^az [b]u[duⁿg ^altı] m g^rti.m. y^eli o[t^uz

II D 27 y^as'm] a kirk'z t^apa sül^di^m. sün^üg b^al'mi (II,36) k^ar'g sök^üpⁿ
kögm^{en} yis'g toga yo[nip] kirk'z bud^un'g uda b^asdⁱm, k^ag^anin

II D 2 hur beyleri, kavmi..... [Türk Tanrı] (II D 2) Üstüne han-kan [olarak tahta] oturdum. Oturduğumda ölecek gibi meyus olan Türk beyleri, kavmi eğirüp sevinip aşağıya eğilmiş (29) gözleri yukarıyı gördü. Bu zamanda ben [tahta] oturup bunca mühim kanunları dört taraftaki [kavme..... vazettim.]

II D 24 On yedi yaşında Tangutlara kaçı sefer ettim. Tangut kavmini bəzdim. Oğullarını, karılarını (30) at sürülerini, mallarını orada

bozdum. Uğularını, Kavmim [30], atları surâlını, malatını orada II D 25 aldım. On sekiz yaşında Altı [Çub, Sugdak] lara (II D 25) karşı sefer ettim. Kavmını orada bozdum. Çinlilerden [general] Ong-tutuk [ile] ellî bin asker geldi. İduk başında harp ettim. O askeri orada yok eyledim. Yirmi yaşında Başmil (31) ve İduk - kut benim cinsinden kavmim idi. Kervan göndermez diye sefer ettim.....

İtaat altına aldım. Hepsini eve [=vatan] getirdim. Yirmi iki ya-
II D 26 şında Çinililere (II D 26) karşı sefer ettim. Çaşa Sengünün seksen
bin [kişilik] askeri ile harp ettim. Ordusunu orada öldürdüm.
Yirmi altı yaşında Çik kavmi(32) Kirgızlarla birlikte düşman oldular.
Kem [ırmağını] gece ek Çiklere karşı sefer ettim. Örpende muha-

በመተዳደሪያዎች የሚከተሉት ስምዎች በፊርማ እንደሆነ የሚከተሉት ስምዎች በፊርማ እንደሆነ

..(հայոց) կամաց աշխատավոր աշխատավոր

：（[P]A.Y.:[E]N.G.L.I.S.H.]：[N.Y.X.:[P]R.O.C.I.S.T.R.Y.]

የኢትዮጵያ ከተማ የሚከተሉ ስራውን በመስቀል የሚከተሉ ስራውን በመስቀል

..... ۱۰۷۳۰ : ۱۰۷۳۱ . ۱۰۷۳۲ . ۱۰۷۳۳ . ۱۰۷۳۴ . ۱۰۷۳۵ . ۱۰۷۳۶ .

卷之三十一

• 150 •

፡ തൃശ്ശൂർ(ഡി) : മുമ്പ് : മുഖ്യാത്മക : സ്ഥലം : കേരളം :

የተሸጠውን ተስፋዎች እና ስራውን ተስፋዎች የሚያስፈልግ ይችላል

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱռավարության կողմէ

ՆԵՐԱԿԱՐԱՎՈՐ ԱՐԴՅՈՒՆԱԳՈՐԾ ԱՌԱՋԱԿԱՐԱՎՈՐ

ՀԱԽԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Digitized by srujanika@gmail.com

ՀԱՅՈՒԹՎԱՆ ԿՐՈՆԱԿԱՐԱՔ ԱՅՍՏԱՎԱՐԱԿԱՐԱՔ

የኢትዮጵያውያንድ የሚከተሉት ስምዎችን አስፈላጊ ተደርጓል፡፡

rebbe ettim. Askerlerini mızraklıdım. Az [kavmini de itaat altına] aldım. Yirmi yedi yaşında Kırgızlara karşı sefer ettim. Süngü batımı (II D 27) karı sökerek Gökmən ormanına doğru yürüyüp Kırgız kavmini uykuda bastım. Hakani ile Songa ormanında harp

birle sona yışda sūnşdım. kaganın ölürtm, ilin ında ltım. ol
yılıka türğiş tpa ltun yışg şa [r]tış ügüziğ kce yondm; türğiş

II D 28 budnig uda] b^asdm. türgⁱs k^ag^an süsi otça boca k^elli (II,37)
 bolçuda sünuşdmⁱ.z. k^ag^anın y^abgu[si]n ş^adin ^anda ölürtm, iln
^anda ^altm. otuz y^aşma b^aş b^al^k t^apa süldm. ^altı yolu sünuşdm.
 . . . [sü]sin kop ölütⁱm. ^[a]nda içi^eki né kişi tin.
 y^ok [bolda] çi ^ar[ti] . . . a ok^agh k^elli. b^aş b^al^k ^ani ücun ozdi.

II D 30 budn'm ⁴rti. ⁴nri y⁴r bulgkin üc⁴n, ödin[e] (II,39) könⁱ t⁴gđk
 üc⁴n y⁴gi boldⁱ. bir y⁴lka tört yoli sün⁴sd⁴m. ⁴nilki togu b⁴l⁴kda
 sün⁴sd⁴m. togla üg⁴z⁴g⁴ yüz⁴ti k⁴c⁴p süsi
⁴kind[i] urguda sün⁴sdim, süsin s⁴ncd⁴m
 süc⁴nc cus b⁴sında sül⁴sd⁴m. türk bud⁴n ⁴d⁴k⁴ k⁴masti, yabl⁴k

II D 31 (II,40) boltaçı erti oza y^aya k^eliğme süsin ^agⁱl'm, ök^üş ölt^üçi ^anda
tir^ülti. ^anda tonra yilp^agut bir ug^üşig tona tiğ^ün yug[inda] ^agi're

ettim. Hakanını öldürdüm. Ülkesini orada aldım. O sene de Tür-
gişlere karşı Altun(33) ormanını aşarak İrtış Irmağını geçerek yürü-
düm. [Türgis kavmini uvkudal bastım. Türgis Hakanın ordusuna

II D 28 ateş ve kasırga gibi geldi. (II D 28) Bolçuda harp ettik. Hakanını, Yabagusunu, Şadını orada öldürdüm. Ülkesini orada aldım. Otuza yaşımda Beş balık karşı sefer ettim. Altı defa harp ettim..... Ordusunu hep öldürdüm. Onun içinde ne kişiler var diye.... Yok olacak iddi.... Çağırıp geldi... Beş balık (34)ının içen kurtuldu.

II D 29 Otuz (II D 29) bir yaşımda kaygısız, hür ve müstakil olan Karluklar düşman (35) oldular. Tamag İduk başında harp ettim. Karluk kavmini öldürdüm. Orada [itaat altına] aldım.... [Yaşımda] Karluk kavmi [derlenip geldi.. Bunları da orada] öldürdüm. [Dokuz Oğuz]

II D 30 benim kavmim idi. Gök ve yer karışığı için ve ödüne (II D 30) haset yaşadığı için düşman oldu. Bir senede dört defa sefer ettim. En ilki Togu balıkta harp ettim. Togla (36) irmağını yüzüp geçerek askerini..... ikinci Urguda harp ettim. Askerin mızrakladım..... [Üçüncü Çuş başında] harp ettim. Türk kayınının ayaga

burkuldu [= metaneti sarsıldı] korkak (II D 31) oluverdi. [Fakat] II D 31 bizden evvel perişan etmeye gelen ordusunu püskürttüm. [Bunun üzerine bir] çok ölüm halinde olanlar orada dirildi. Orada Tongra Yılpagut adlı bir kabi'eyi Tonga tekin cenaze merasiminde eğitüp

tokid'm. törtünç eżgəndi kədəzda sünüsdim. süsin ^anda sənqəd'm
yəbrird'm . . . yəbüüt . . [yəş]!ma ^amgi kurgən kişi^adkda

II D 32 yut boldı. $y^z\cdot n'a$ (II,41) og z t \cdot pa s \cdot l \cdot dim. ilki su t \cdot s \cdot k \cdot m \cdot s \cdot 'ti,
 ekin s \cdot ü bde 'rti. üç og z süsi b \cdot sa k \cdot elti. y $^a\cdot d^a$ g $^a\cdot b^z$ boldı tip
 s \cdot l \cdot ighi k \cdot elti. [sin] $^a\cdot r$ süsi e $^b\cdot i^g$ b \cdot a $^r\cdot k^g$ yul $^a\cdot g$ h \cdot b \cdot rdi. sin $^a\cdot r$ süsi sünüs $^a\cdot g$ gli
 k \cdot elti. biz a z e $^r\cdot t^m\cdot i^z$, y $^a\cdot b^z$ e $^r\cdot t^m\cdot i^z$, og[uz] . . . t y $^a\cdot g$. . . [enri]

II D 33 küçük birtük üçün ^anda s^ançdⁱm (II,42) y^ag^dm. t^enri y^arl^kd^uk üçün m^an
k^azg^and^uk üçün türk bud^an k^azg^{[a]n} m^an inil^gü bunça b^aş^alyu
k^azg^anm^{[a]l}in türk bud^an ölt^açi e^arti, y^ao^k [bold^a]çi e^arti. [türk] b^ağel^a
[bud^an ^anç]a s^ak^an^an, ^anç a^bil^an, og^az bu[d^an] d

II D 34 idm̥ayın tiyin sūl̥e[d̥im̥] (II,43) *bin b̥arkin bozd̥m. o[g̥uz̥] bud̥n
 t̥k̥uz̥ t̥l̥t̥r̥ birle t̥rili̥p k̥lt̥ti. *guda *ki ul̥g̥ sūn̥ş sūn̥şd̥im̥, sūsın
 [boz̥]d̥im̥, *lin̥ a[n̥]da a[l̥]t̥m̥. a[n̥]ça k̥azg̥an̥[‘p̥]
 [t̥riñ̥] y̥r̥l̥ k̥ad̥k̥ üçüñ ö[z̥m̥] ot̥už̥ art̥ki üç̥ y̥aş̥ma]

II D 35 [k̥ -rū] üðag etüg kñç (1,44) iðg'miç
 k^a[g^an y^a]n'ldi. . . . [ü]ze təni id^{k̥} yer sub [çim? k^a]g^an
 kutu t^aplam^adi r^ariñç. t^akuz og^az bud^an yerin subin id^ap t^abg^açg^aru

kılıçladım. Dördüncü Ezgenti Kadazda harp ettim. Askerlerini
arasında mızraklıdım. Yabrudım?.... Yaşında Amga kalesinde kiş-

II D 32 larken salgın oldu (37). İlkbaharda (II D 32) Oğuzlara karşı sefer ettim. Birinci ordu dışarıya [sefere] çıktı. İkinci ordu evde [= yurta, vatanda] idi. Üç Oğuz ordusu basa geldi. [Bizi] yaya ve fena oldu deyüp [esir] almağa geldiler. Yarı ordusu evi, barkı yağmaya vardi. Yarı ordusu da harp etmeye geldi. Biz az idik. Fena bir halde idik. Oğuzlar..... [Tanrı] güç verdiği için orada

II D 33 mızraklıdım. (II D 33) Perişan ettim. Tanrı buyurduğu için ben gayret ettiğim için Türk milleti gayret..... Ben evvelâ gayret etmese idim. Türk milleti ölecek idi. Yok olacak idi. [Türk] beyleri, [kavmi] böylece düşünün böylece bilin!... Oğuz kavmi..... Gön-

II D 34 dermiyeyim diye sefer ettim. (II D 34) Evinin, barkını bozdum. Oğuz kavmi Dokuz Tatarlar ile derlenüp geldiler. Aguda iki büyük harp ettim. Ordusunu bozdum. Ülkesini orada aldım. Böylece gayret edip..... [Tanrı] buyurduğu için kendim otuz üç II D 35 [yaşında.....] (II D 35) Doğrulan hakan yanıldı. Yukarıdaki Tanrı ve mukaddes yer, sular [amcam] hakanın taliine yar ol-

..... יד: ס זג: איה: יתב: פניא: איה: יתב: פניא:

.....**Ա**ՅԱՆ : ԳԵՐԵՎԻ ԽՈՎ : ԱՅԱՆ + ՀԱՎԻ : ՏՄՎԻԿ : ՓԱՅՅԵ
ԼՎՈՒ : ՇՅԵՎ : ՆԵՎԻ ՄԻՎ : ՅՅՎԱՎԱՎՈՎ : ՀԱՎԻ ՎԻՎԻ
ՄՎՈ : ԼՈՎԻ ԽՈՎ : ՀՅԱՎԻ ՎԻՎԻ : ԲՐՄՎԻ : ԱՎԻՎԻ
..... ԿՎԻՎԻՎԻ : ԿՎԻՎԻ ՊՎԵՎ ՄԻՎ : ԻՎ
..... ԱՎԻՎԻ : ԱՎԻՎԻ : ԱՎԻՎԻ ՎԻՎԻ : ԱՎԻՎԻ ՎԻՎԻ

የተችሬኝነት በመተዳደሪያው የሚገኘውን ስራውን እንዲያስተካክል ነው፡፡ ይህም የሚከተሉት ደንብ ነው፡፡